

La cara(ALDC, VIII, L 108. *La cara*)

La, forma femenina de l'article definit (*la cara*), és resultat d'una gramaticalització del demostratiu llatí *ILLA*, a causa del seu ús proclític i la reducció a una mera partícula determinativa del nom; en canvi, usat com a pronom, amb accent tònic, va esdevenir *ella*. *ILLA* va donar en principi **ela*, amb simplificació de *-LL-* > *-l-* per l'atonicitat de la síl·laba, com va passar en cast., enfront de la palatalització d'aquell grup en [ʎ] per l'accentuació tònica, origen, com hem dit, del pronom *ella*. Contextos com "El campanar de *ela* vila" expliquen el canvi de **ela* en *la*. L'articulació d'aquest morfema és [la] en cat. occ. i alg.; [lɐ] en poblacions occ. (vocal central més oberta que la [ə], articulada amb pronúncia relaxada); [lə] en cat. or. i pollencí.

Pel que fa a *sa*, coneix un origen i procés paral·lel al de *la*, procedent del demostratiu *ĪPSA*, a través probablement de **essa*; var. fonètiques [sa] 182, a Tàrbena (Marina); [sə] en balear i el salat del llevant del Principat.

La és forma habitual en alg., el parlar de Pollença i el cat. peninsular, tret de Tàrbena, que, juntament amb el bal., usa habitualment *sa*; sobre aquest element s'ha format la denominació *salat* i *salar*, que s'apliquen a les poblacions que usen l'article *sa* i els altres components del sistema (*es, ets, so, sos*).

La és forma de l'article definit, des del *DOrt*, 1917; *sa* "en el balearic i en el parlar salat, en registres informals, forma femenina de l'article definit", des del *DIEC1*, 1995.

